

înlocuiește nu numai pe *ъ* etimologic, dar și pe *ж* și pe *л*, atunci cînd acesta nu trece în *е*. În afară de aceasta *а* etimologic neaccentuat se închide aproape regulat în *ъ*.

§ 7. Vocala *у*. În graiul bulgar din Chiajna vocala *у* nu suferă schimbări condiționate de accent. Ea se pronunță ca vocala posterioară închisă rotunjită: *бѹлакѹ*, *фѹркѹ*, furcă), *сѹф* (uscat), *душѹ* (suflet), *кѹкувицѹ* (cucu).

În unele cuvinte, după consoana moale, *у* ('*у*) se delabializează: *клич* (cheie), *литѹ* (ustură), *плѹм* (a scuipa), *лѹбѹ* (a iubi), *кише* (colț), dar și *зѹлѹбиѹ*, *лѹбѹиѹ* (amant).

Trecerea lui *у* în *и* se întîlnește astăzi atît în graiurile bulgare răsăritene, cît și în cele apusene ca un fenomen fără prea mare extindere ¹.

§ 8. Vocala *и*. În majoritatea cazurilor *и* își păstrează caracterul său de vocală anterioară închisă, indiferent de accent: *сливѹ* (prună), *мумѹчи* (fată), *рибѹ* (pește), *идѹ* (dute), *зудѹни* (ani).

Labializarea lui *и* în *у* are loc după *жс, ч, ш* — *чучу* (și *чичу*) (unchi), *жуф* (vin), *чуфт* (pereche), *шурѹку* (larg), *шубѹм* (a lovi cu ceva).

§ 9. Sistemul consonantic

Sistemul consonantic al graiului din Chiajna coincide în linii generale cu sistemul consonantic din limba comună. De exemplu:

1) consoanele finale sonore se asurzesc: *л'ан* (pîine), *бр'ак* (mal), *крѹф* (sînge), *глат* (foame), *мѹш* (bărbat), *дѹш* (ploaie) etc.;

2) consoanele surde se sonorizează înaintea celor sonore și invers: *здѹнки* în loc de *с(е)дѹнки* (șezători), *рѹсѹфѹнѹ* în loc de *рѹсѹфѹнѹ* (inflorit), *исѹфѹрѹлѹ* (a arunca), *тѹргѹфѹчи* (negustor), *слѹтѹку* (dulce):

3) consoanele se deosebesc între ele formînd corelații de sonoritate (sonoră-surdă) și de timbru (dură-palatală): *бон* (fasole), *пон* (popă), *зит* (zid), *сит* (sătul), *дам* (a da), *там* (acolo), *зурѹ* (pădure), *курѹ* (coață), *жѹлу* (acul albinei), *шѹлу* (sulă), *д'ѹснѹ* (dreapta), *т'ѹснѹ* (strîmt), *вар* (var), *в'ѹрѹ* (credință), *бѹбѹ* (bunică), *б'ас* (turbare), *дѹдоѹ* (dădui), *д'ѹду* ((bunic), *плѹвѹ* (a nota), *пл'ѹвѹ* (pleavă) etc.

4) Prezența grupurilor *иш, жд*: *дѹштер'ѹ* (fiică), *кѹштѹ* (casă), *свѹшѹти* (luminări), *усѹштѹм* (a simți), *вѹждѹ* (sprîncene), *нумѹждѹ* (între) *зѹждѹм* (a pune).

Dar în grai există și unele deosebiri față de limba bulgară literară:

1) graiul din Chiajna are un număr mai redus de consoane (vezi p. 151);

2) șuierătoarele *жс, ч, ш, ѹ*, sînt palatale: *жѹ'ѹбѹ* (ж'ѹбѹ) *чѹ'ѹшѹ*, *чѹ'ѹшѹ*, *иѹ'мѹик* (orz), *мѹлчѹ'ѹ* (tăcu), *иѹ'ѹбѹм* (иѹ'ѹбѹм) (a lovi cu biciul) *ѹон* (ѹ'он) (buzunar), *иѹ'ѹ'ѹк* (topor), *дѹрѹѹѹ* (a ține).

3) un număr mic de consoane își păstrează la sfîrșitul cuvintelor caracterul palatal: *конѹ*, *пѹгонѹ*, *ѹбѹгѹнѹ*, *грѹбенѹ*, *зѹетѹ* (gîner), *нетѹ*, *дѹветѹ*, *нѹнелѹ* *фѹсѹлѹ*, care articulate sună: *кѹнѹ'ѹ*, *пѹгѹнѹ'ѹ*, *ѹбѹгѹнѹ'ѹ* etc.

4) într-un număr însemnat de verbe de conjugarea a II-a, consoana care precede desinența verbală la persoana I-a singular și la a III-a plural ale timpului prezent și-a pierdut caracterul palatal inițial, devenind dură, de ex.: *сна* — *спѹт* (a dormi), *тѹрпѹѹ-тѹрпѹт* (a răbda) (în limba bulgară

¹ K. Mircev, *Историческа граматика на българския език* Sofia, 1958, p. 130.